

CZU: 37.016:004

STRATEGII DE FORMARE A COMPETENȚEI DE COMUNICARE LA ELEVII CLASELOR PRIMARE LA EDUCAȚIA DIGITALĂ ÎN CADRUL ARIEI CURRICULARE „TEHNOLOGII”

*Rodica MURUZ, învățătoare clasele primare, grad didactic unu,
Liceul Teoretic „Dante Alighieri”, RM, master în managementul educațional*

Summary. *The progress of society is largely conditioned by the "products" of education, which have led to the demand for communication skills in digital education in primary school students in the curricular area "Technologies", in an appropriate context of student exploration, familiarization with procedures for using information sources and stimulating knowledge through personal experience and motivation in exploring the environment.*

The application of digital communication skills training strategies is an essential and current component of the learning-assessment process of digital education, starting from the terms of communication and competence, and their role in shaping the personality of the primary school student.

Keywords: *digital competence, pupils, communication, strategy, research, progress.*

Progresul societății este condiționat în mare măsură de „produsele” educației, de competențele, aptitudinile umane și profesionale ale tinerei generații. Acest progres a dus și la solicitarea competențelor de comunicare la educația digitală în cadrul ariei curriculare „Tehnologii” într-un context adecvat de explorare a elevilor, de familiarizare a acestora cu modalități și procedee de utilizare a diferitelor surse de informare și de stimulare a cunoașterii prin experiență proprie și motivare în explorarea mediului înconjurător. Prin urmare, necesitatea utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicare în procesul educațional este evidentă. Formarea competenței de comunicare este una din premisele cele mai importante pentru a avea succes în diferite sfere ale vieții și, din acest motiv, dezvoltarea și formarea acesteia devine un scop primordial la nivel național și internațional nu doar în pedagogie, ci și în toate sferele vieții sociale. Iar în cazul elevilor claselor primare în cadrul ariei curriculare „Tehnologii” competența de comunicare digitală reprezintă și cheia succesului. A trăi în era digitală, înseamnă a avea noi competențe, iar micii școlari trebuie să valorifice potențialul TIC-ului pentru a crește și a face față provocărilor vieții moderne. În acest context apare necesitatea formării și dezvoltării la elevi a competențelor de comunicare digitale.

Competențele digitale se referă la formarea abilităților de căutare, procesare, analiză și selectare, formarea gândirii logice și critice, abilități dezvoltate de comunicare. Tehnologiile informaționale oferă un șir de strategii de realizare a diferitor tipuri de învățare: prin intermediul achiziției, discuției, comunicării, investigației, practicii, colaborării și producerii, care fiind combinate duc la cel mai bun mediu de învățare. Învățătorului îi revine un alt rol, cel de coordonator al fluxului de informație. Prin urmare, el trebuie să cunoască și să utilizeze metodologia contemporană și noile tehnologii informaționale, pentru ca să comunice în aceeași

limbă cu elevul, să-l coordoneze, dirijeze și să-l ajute corect în ceea ce privește orientarea în mediul informațional.

În acest context apare evidentă necesitatea dezvoltării sistemului educațional centrat pe elev, adaptat flexibil la nivelul de dezvoltare a potențialului acestuia, aplicând tehnologii adecvate. Imperativul calității în educație obligă la o reconsiderare a demersului educațional al profesorului, astfel încât strategiile didactice elaborate să fie centrate pe învățare și, respectiv, pe cel care învață, acesta fiind un nativ digital, produs al societății informaționale.

Obiectivul educației digitale este promovarea utilizării noilor tehnologii la ciclul primar sau dobândirea de abilități de programare, care contribuie la diversificarea și creșterea accesului la resurse și instrumente TIC. În cadrul ariei curriculare „Tehnologii” dezvoltarea competențelor digitale se concentrează pe programare ca fiind o competență digitală cheie.

Cercetările din ultimele decenii relevă o structură bine organizată a fundamentelor teoretice privind competența de comunicare, iar provocările aferente domeniului dat continuă să producă rezultate remarcabile. În cercetările recente, definirea *comunicării* rămâne a fi în continuare un câmp vast de cercetare și dezbateri controversate pentru specialiștii din diverse domenii, menționează Abric, J. [1, p.11], astfel îndreptățind, în opinia lui Bougnoux D., fundamentarea științifică a sintagmei științele comunicării [2, p. 9]. Comunicarea constituie obiectul unei științe integrative, care-și particularizează diferența specifică prin „studierea circuitelor profesionale și instituționale ale informației, fie că această informație este destinată publicului larg, fie că este destinată publicului specializat”, subliniază Dafinoiu J. [3, p.177].

În concepția lui Șoițu, L. comunicarea umană în general înseamnă *știința de a folosi mijloacele de exprimare* (cuvinte, gesturi, tehnici) și *abilitatea de a primi, descifra și valorifica răspunsul (feedback-ul)*, iar emiterea mesajului necesită *voința și capacitatea de a orienta mesajul spre celălalt cu înțelegerea nevoii acestuia, cercetarea înțelegerii și nevoia de a se face înțeleș* [4, p.50].

Conceptul de competență a fost lansat în 1982, în cadrul Conferinței Internaționale asupra evaluării, de un grup de cercetători din Franța (Centrul CEPEC), fiind utilizat cu referire la rezultatele școlare. În Republica Moldova termenul a fost preluat odată cu realizarea Reformei în învățământul preuniversitar, cu elaborarea Curriculumului Național bazat pe triada: *cunoștințe, capacități/competențe și atitudini*.

Dicționarul de pedagogie [5, p.245] definește noțiunea de competență „ca capacitatea unei persoane de a corespunde cerințelor dintr-un anumit domeniu”.

Din perspectiva dezvoltării competenței de comunicare la educația digitală la elevii claselor primare, am propus formarea, dezvoltarea și implementarea strategiilor didactice și produselor educaționale digitale care vor asigura un eminent grad de flexibilitate în corespundere cu imperativele procesului educațional ale zilei de azi.

Integrarea strategiilor și tehnologiilor interactive la lecțiile de educație digitală acționează asupra vorbirii, văzului și auzului, și au un efect favorabil în funcție de acțiunile utilizatorului, controlează o pluralitate de medii de comunicare, o varietate de mijloace de transmitere a informației, în care mesajele sunt recepționate într-un mod mult mai eficient, decât pe cele preluate pe cale tradițională non digitală.

Cercetarea experimentală s-a bazat pe datele investigației teoretice, urmărindu-se particularitățile formării competenței de comunicare la disciplina „Educația digitală” la elevii

claselor I-a B și I-a C în număr a câte 33 elevi și elevii claselor a II-a B și a II-a C, în număr de 35 elevi fiecare și s-a realizat pe parcursul a patru luni, a semestrului întâi, anul de studii 2018-2019.

În urma actualei investigații științifice și experimentale au fost reliefate idei generale privitoare la teoria și strategia de implementare a competenței de comunicare digitale la elevii claselor primare, având ca bază exemplul de studiere a cursului integrat de educație digitală în clasa I și sistematizate tehnicile și metodologia de predare a obiectului;

Experimentul pedagogic a inclus două etape:

I. *Etapă de constatare a cercetării* s-a centrat pe două planuri de analiză, care interacționează reciproc în evaluarea procesului de formare a competenței de comunicare:

- A. analiza curriculumului la educația digitală din perspectiva formării competenței de comunicare (contribuția modulului pedagogic în procesul de formare a competenței de comunicare la elevi);
- B. analiza atât a avantajelor utilizării TIC la formarea competenței de comunicare a cadrelor didactice, cât și posibilitatea de evaluare a aptitudinilor cadrelor didactice de a le implementa în practică.

II. *Experimentul de control* a avut ca obiectiv determinarea progreselor înregistrate în dezvoltarea competenței de comunicare, compararea și interpretarea rezultatelor înregistrate de eșantionul experimental și de control.

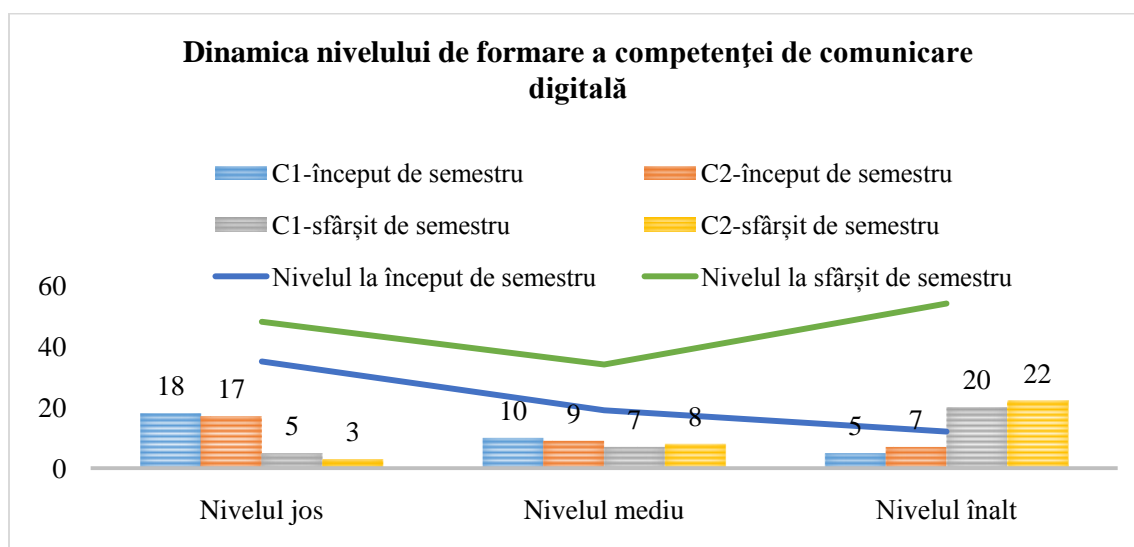

Figura 1. Dinamica nivelului de formare a competenței de comunicare digitală

Din datele prezentate în figura 1 se atestă o dinamică pozitivă a nivelului de formare a competenței de comunicare digitală la elevii ambelor clase de control pe parcursul semestrului, nivelul înalt de formare la elevi crescând cu aproximativ 46% ca valoare relativă și 30 elevi ca valoare absolută. La C1 nivelul înalt a fost înregistrat la 15 elevi în plus sau 47% față de începutul semestrului, ajungând la finele semestrului la valoarea de 20 elevi sau 62%, la C2 nivelul înalt a fost înregistrat la 14 elevi adăugator sau 46%, atingând valoarea de 21 elevi sau 67%.

De menționat că asemenea progres al dinamicii nivelului de formare a competenței de comunicare digitală a condus la dezvoltarea capacităților de utilizare de către elevi a instrumentelor și resurselor TIC, precum și aplicarea acestora pentru facilitarea formării de competente la celelalte discipline.

Pentru o imagine mai clară aferentă nivelului de formare a competenței de comunicare digitală la elevii din eșantionul experimental și eșantionul de control în cadrul experimentului de control s-a efectuat o analiză a cunoștințelor acestora față de unitățile de competențe structurate în trei activități de învățare: exerciții de recunoaștere a dispozitivelor digitale (fig. 2), exerciții de identificare a componentelor dispozitivelor digitale (fig. 3) și exerciții orale descriptive a posibilităților de utilizare a dispozitivelor digitale (fig. 4).

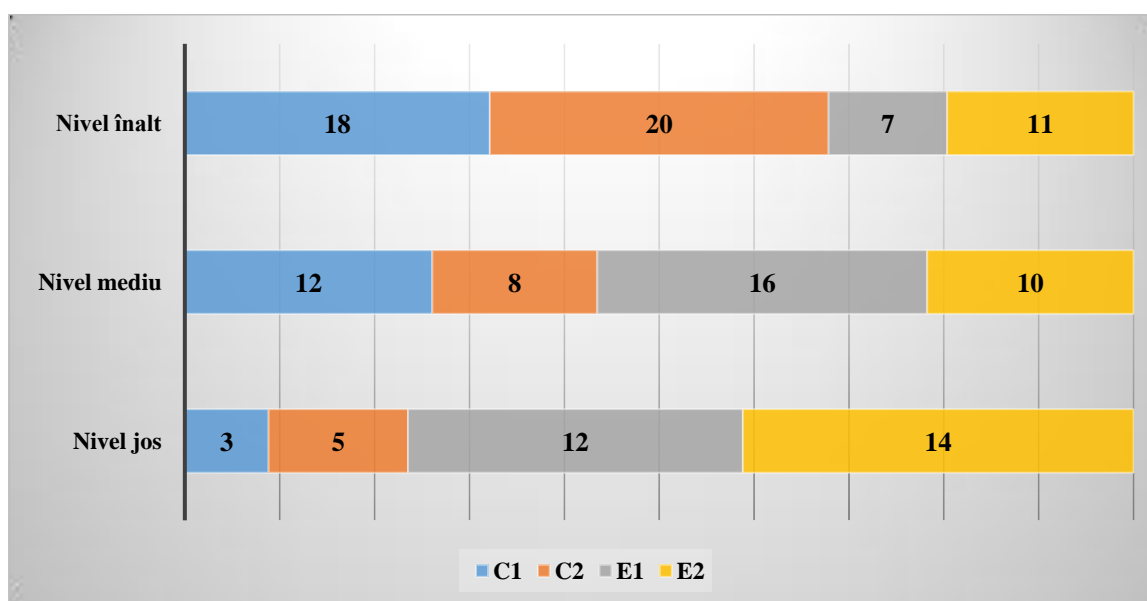

Figura 2. Raportul cantitativ a claselor de control și experimentale aferent exercițiilor de recunoaștere a dispozitivelor digitale.

Din diagrama din figura 2, putem concluziona că elevii atât din clasele de control, cât și din cele experimentale au demonstrat un rezultat relativ bun la prima grupă de exerciții de recunoaștere a dispozitivelor digitale, așadar circa 58 elevi din 60 sau 88% din clasele de control s-au clasat la nivelul înalt și mediu, doar 8 elevi având nivelul jos. Ceea ce ține de clasele experimentale circa 51 elevi din 70 sau 63% s-au clasat la nivelul înalt și mediu, și 26 elevi având nivelul jos. Prin urmare, acest rezultat denotă că elevii cunosc noțiunile generale aferente varietății dispozitivelor digitale.

În cazul realizării exercițiilor de identificare a componentelor dispozitivelor digitale au apărut deja dificultăți la identificarea acestora pentru clasele experimentale întrucât acest tip de exerciții necesită o studiere mai aprofundată a vocabularului aferent obiectului „Educația digitală”.

Analizând rezultatele aferente grupei a treia de exerciții orale descriptive a posibilităților de utilizare a dispozitivelor digitale de asemenea au fost depistate dificultăți în realizarea acestora preponderent pentru clasele experimentale, astfel din clasele experimentale 29 elevi din

70 sau 41% au corespuns nivelului înalt și mediu, respectiv 22 nivelul mediu și 7 – nivelul înalt, iar din clasele de control 50 elevi din 66 sau 76% s-au clasat la nivelul înalt și mediu, respectiv 31 nivelul mediu și 19 – nivelul înalt.

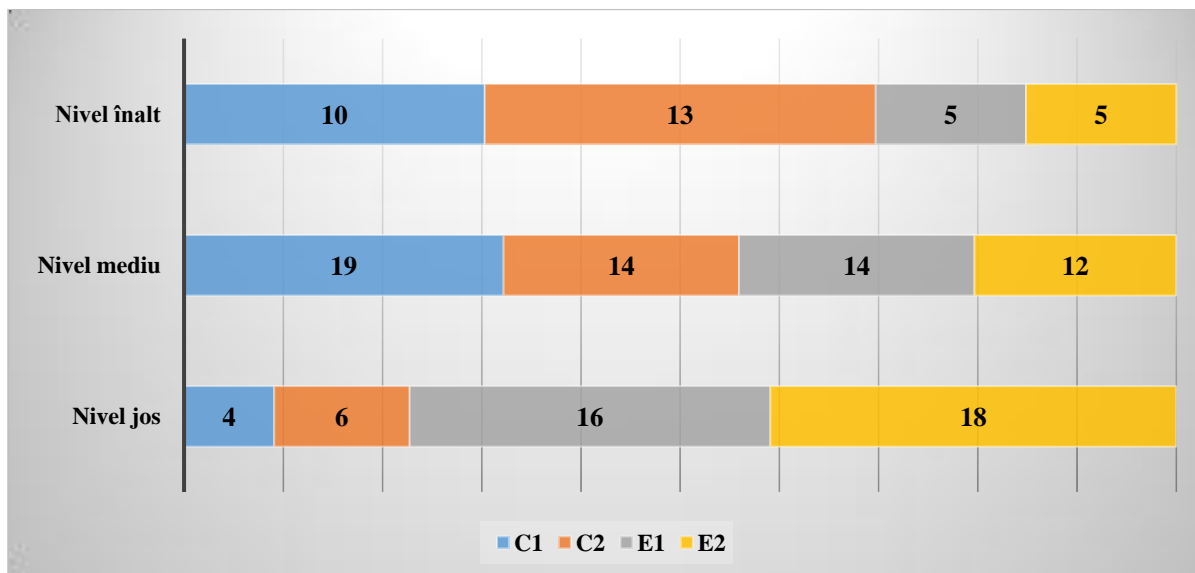

Figura 3. Raportul cantitativ a claselor de control și experimentale aferent exercițiilor de identificare a componentelor dispozitivelor digitale.

Rezultatele obținute se datorează faptului că acest tip de exerciții cereau realizare de sine stătătoare, și anume alcătuirea unor enunțuri, iar enunțurile elevilor în cea mai mare parte aveau o structură primitivă. Partea comunicativă a fost exprimată printr-un lexic sărac și nu aveau valoare funcțională. Datele ne permit să stabilim că în practica școlară cotidiană acestor tipuri de exerciții nu li se acordă atenția cuvenită.

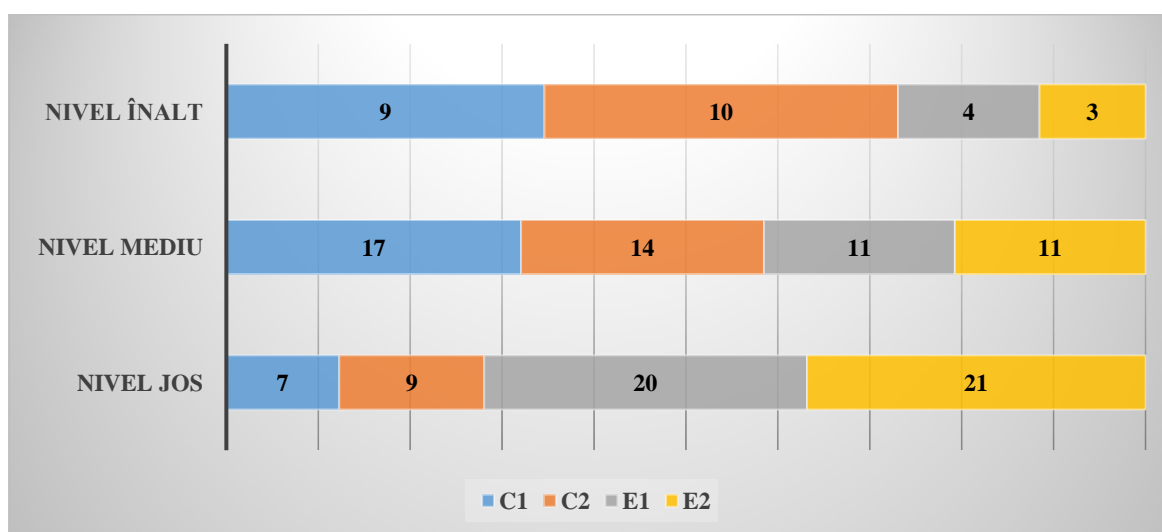

Figura 4. Raportul cantitativ a claselor de control și experimentale aferent exercițiilor orale descriptive a posibilităților de utilizare a dispozitivelor digitale.

Analiza statistică a rezultatelor a permis efectuarea următoarei concluzii: rapoartele cantitative colectate și analizate pe parcursul experimentului de control au subliniat diferențele semnificative în favoarea claselor de control, și implicit eficiența strategiei de învățare înaintate. Astfel, activitatea efectuată pe parcursul etapei de constatare și experimentului de control a evidențiat necesitatea educației digitale în clasele primare.

În concluzie așa menționa că: aplicarea strategiilor de formare a competenței de comunicare digitală este o componentă esențială și actuală a procesului de predare-învățare a educației digitale, pornind de la termenii de comunicare și competență, și a rolului lor în formarea personalității elevului claselor primare.

BIBLIOGRAFIA

1. ABRIC, J. C. Psihologia comunicării. Iași: Ed. Polirom, 2002, 208 p.
2. ROEGERS, X. Manualul școlar și formarea competențelor în învățământ. În: Didactica Pro, 2001, nr. 2(6), p. 31.
3. DAFINOIU, I. Personalitatea. Metode calitative de abordare. Iași: Ed. Polirom, 2002, 244 p.
4. ȘOIȚU, L. GÂRLEANU, D.et. Al, Comunicare și educație. Iași: Ed. Spiru Haret, 1996,206p.
5. CRISTEA, S. Dicționar de pedagogie. Chișinău-București: Grupul Editorial Litera, 2000, 398 p.